संस्कृत

याज्ञिक
स्मार्त

अ.नं. ३१

मंडळदेवता

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

33

(1)

श्रीगणेशाय नमः ॐ वक्ष्यामि सर्वतोभद्रं मंडलाराधनं शुभं ॥
उद्यापनादि यत्कार्यं कर्त्तव्यं सकलेषु यत्नः ॥१॥ प्रागायता उदक्
संस्था प्राक्संस्था उदगायता ॥ एकोनविंशतिः कार्या रेखा पिष्टेन धीम
ता ॥२॥ खंडेंदु त्रिपदा कोणे पंचपादा श्रृंखला ॥ एकादशपदा वल्ली
भद्रं तु नवभिः पदैः ॥३॥ चतुर्विंशतिभिर्वापि विंशतिः परिधिः कृत ॥
मध्ये षोडशभिः कोष्ठैः पद्ममष्टदलं स्मृतं ॥४॥ कोणेषु त्रिपदा शुभ्रा
कृष्णा पंचपदैः स्मृता ॥ नीलेन पूर्यते वल्ली भद्रारुणाप्रपूरिता ॥५॥
सितेन पूर्यते वापि परिधिः पीतवर्णकः ॥ ब्रह्मांतरदले श्वेता कर्णिका
पीतवर्णिका ॥६॥ इत्येतन्मंडलं लेख्यं मध्याराधनमुच्यते ॥ सत्वं रजस्त १
मोयस्तु बाह्याः परिधयः स्मृताः ॥७॥ ब्रह्मस्थानं स्मृतं मध्ये सोमसुत्त

Joint Project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(1A)

रुद्रान्न्यसेत् ॥ ईशान्यामीश्वरं प्रोक्तं प्राच्यामिंद्रं प्रकल्पयेत् ॥ ८ ॥ आ
ग्नेयामग्निमावाह्य दक्षिणे तु यमं न्यसेत् ॥ निर्ऋत्यां निर्ऋतिं पूज्य प्रती
च्यां वरुणं न्यसेत् ॥ ९ ॥ वायव्यामनिलं पूज्य सोमवाय्वोर्वसूंस्तथा ॥ सो
मेशामध्यभागस्था रुद्रा एकादश स्मृताः ॥ १० ॥ ईशानमिंद्रयोर्मध्ये आ
दित्याद्द्वादशांकुरु ॥ रुद्राग्निमध्यभागं च अश्विनौ तत्र कारयेत् ॥ ११
अग्निदक्षिणमध्ये तु विश्वेदेवां प्रकल्पयेत् ॥ याम्यनिर्ऋतिमध्ये तु
सप्तयक्षाः प्रकीर्तिताः १२ नैर्ऋत्यां वरुणं मध्ये नागांस्तत्र प्रपूजये
त् ॥ वायुवेरुणयोर्मध्ये गंधर्वाप्सरसस्तथा ॥ १३ ब्रह्मसोमांतरे रुद्
ब्रह्मेशानांतरे तथा ॥ स्कंदं नंदीश्वरं शूलं महाकालीं प्रकल्पयेत्
१४ ब्रह्माइंद्रद्वयोर्मध्ये ब्रह्मविष्णुं प्रकल्पयेत् ॥ ब्रह्माग्निरंतराले

Joint project of the Rajawade Samshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan Mumbai

मं.दे. चस्वधांतत्रैवकारयेत्॥१५ ब्रह्मायमस्यमध्येतुमृत्युरोगान्प्रक
२ ल्पयेत्॥ ब्रह्माग्निर्नैऋतिमध्येतुगणेशंतुप्रपूजयेत्॥१६॥ ब्रह्मावरु
णयोर्मध्ये अपस्तत्रचविन्यसेत्॥ ब्रह्मावायोश्वमध्येतुमरुतोष्टौप्र
कीर्तिताः १७ ब्रह्मणःपादमध्येतुमेदिनींतत्रविंन्यसेत्॥ सरितः
सागराःसर्वेपूजिताब्रह्मपार्श्वयोः॥ गंगाचयमुनागोदानर्मदाचस

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

(2A)

अथमंडलदेवता ॥ ब्रह्मजज्ञानमितिमंत्रस्यगौतमोवामदेवऋषिः ॥ ब्रह्मादे
वतात्रिष्टुप्छंदः ॥ ब्रह्मावाहनेविनियोगः ॥ ॐ ब्रह्मजज्ञानंप्रथमंपुरस्ताद्विसी
मतःसुरुचोवेनआवः ॥ सबुध्न्याउपमाअस्यविष्ठाःसतश्चयोनिमसतश्चविवः
॥ मध्येब्रह्माणंआवाहयामि ॥ आप्यायस्वेतिमंत्रस्यराहूगणोगौतमऋषिःसो
मोदेवतागायत्रीछंदः ॥ सोमावाहनेविनियोगः ॥ ॐ आप्यायस्व० ॥ उत्तरतः
सोममावा० ॥ अभित्वासवितरितिमंत्रस्यकाण्वोमेधातिथिऋषिः ॥ ईशानो
देवतागायत्रीछंदः ॥ ईशानावाहनेविनियोगः ॥ ॐ अभित्वादेवसवित
रीशानंवार्याणां ॥ सदावन्भागमीमहे ॥ ईशान्यांईशानंआवा० ॥ इंद्रंवे
इतिमंत्रस्यविश्वामित्रोमधुछंदऋषिः इंद्रोदेवता ॥ गायत्रीछंदः इंद्रावा
हनेविनियोगः ॐ इंद्रंवोविश्वतस्परिहवामहेजनेभ्यः ॥ अस्माकमस्तुके

मं.दे. वृलः॥ पूर्वेदृंदृंआ. ॥अग्निंदूतमितिमंत्रस्यकाण्वोमेधातिथिर्ऋषिः॥अग्नि
३ र्देवतागायत्रीछंदः॥अग्न्यावाहनेविनियोगः॥ओं अग्निंदूतंवृणीमहेहो
तारंविश्ववेदसं॥अस्ययज्ञस्यसुक्रतुं॥आग्नेयां अग्निमावाहयामि॥य
(3) मायसोममितिमंत्रस्ययमऋषिः यमोदेवता अनुष्टुपूछंदः॥यमावाह
नेविनियोगः॥ॐ यमायसोमंसुनुतयमायजुहुताहविः॥ यमंहयज्ञोग
छत्यग्निदूतोअरंकृतः॥दक्षिणेयमंआवाहयामि॥ मोषुणइतिमंत्रस्य
घोरः कण्वऋषिः निर्ऋतिर्देवतागायत्रीछंदः॥निर्ऋत्यावाहनेविनियो
गः॥ॐ मोषुणःपरापरानिर्ऋतिर्दुर्हणावधीत्॥पदीष्टतृष्णयासह॥
निर्ऋत्यांनिर्ऋतिंआवाहयामि॥ इमंमेइतिमंत्रस्यगोतमोवामदेवऋषिः वरु ३
वरुणोदेवतात्रिष्टुपूछंदः वरुणावाहनेविनियोगः॥ॐ तत्वायामिब्रह्मणा

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(3A)

वंदमानस्तदाशास्तेयजमानोहविर्भिः ॥ अहेळमानोवरुणेहबोध्युरु
शंसमानऽआयुप्रमोषीः । प्रतीच्यांवरुणंआवाहयामि ॥ वायोशतंमि
तिमंत्रस्यगौतमोवामदेवऋषिः वायुर्देवता अनुष्टुप्छंदः वाय्वावाहनेवि
नियोगः ॥ ॐ वायोशतंहरीणांयुवस्वपोष्याणां ॥ उतवातेसहस्त्रिणोरथ
आयातुपाजसा ॥ वायव्यांवायुंआवाहयामि ॥ ज्मयाअत्रेतिमंत्रस्य
मैत्रावरुणिर्वसिष्ठऋषिः वसवोदेवता त्रिष्टुप्छंदः वस्वावाहनेविनि
योगः ॥ ॐ ज्मयाअत्रवसवोरंतदेवा उरावंतरिक्षेमर्जयंतशुभ्राः ॥ अ
र्वाक्पथउरुज्रयः कृणुध्वंश्रोतादूतस्यजग्मुषोनोअस्य ॥ वायुसोम
मध्येअष्टौवसून्आवाहयामि ॥ आरुद्रासइतिमंत्रस्यश्यावाश्वऋ
षिः रुद्रोदेवताजगतीछंदः ॥ रुद्रावाहनेनियोगः ॥ ॐ आरुद्रासइंद्रव
तः सजोषसोहिरण्यरथाः सुविताय गंतन ॥ इयंवोअस्मत्प्रतिहर्यतेम

मं·दे· तिस्त्वह्लजेन दिवउत्सा उदन्यवे ॥ सोमेशानयोर्मध्ये एकादशरुद्रान् आवा
४ हयामि ॥ त्यांनुरितिमंत्रस्य साक्षमदो मनयऋषिः द्वादशादित्यादेव
ता गायत्रीछंदः ॥ दित्यावाहने विनियोगः ॥ त्यांनुक्षत्रियांअवआदि
(५) त्यान्याचिषामहे ॥ सुम्रकीका अभिष्टये ॥ इंद्रशानयोर्मध्ये द्वाद
शादित्यान्आवा· ॥ अश्विनात्यस्य मंत्रस्य संकुत्सया गोतमऋषिः
कृ अश्विनो देवता उष्णिक्छंदः अश्विनावाहने विनियोगः ॥ ॐ अश्वि
ना वर्तिरस्मदा गोमद्दस्रा हिरण्यवत् ॥ अर्वाग्रथं समनसा निय
च्छतं ॥ इंद्राग्न्योर्मध्ये अश्विनो आवाहयामि ॥ ॐ मासद्भूतिमंत्र
स्य विश्वामित्रो मधुछंद ऋषिः विश्वेदेवादेवता गायत्रीछंदः ॥ विश्वे ४
देवावाहने विनियोगः ॥ ओमासश्चर्षणीध्वतो विश्वेदेवास आगत ॥

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(5A)

दाश्वांसोदाशुषः सुतं ॥ अग्नियमयोर्मध्ये विश्वेदेवान् आवाहयामि ॥ अ
भित्यंदेवमितिमंत्रस्य काण्वोमेधातिथिर्ऋषिः सप्तयक्षादेवता अष्टीछं
दः॥ सप्तयक्षावाहने विनियोगः ॥ अभित्यंदेवंसवितारमोण्योः कविक्र
तुमर्चामिसत्यसवंरत्नधामभिप्रियंमतिंकविं ॥ ऊर्ध्वायस्यामतिर्भाअ
दिद्युतत्सवीमनि हिरण्यपाणिरमिमीतसुक्रतुःकृपास्वः ॥ यमनिर्ऋ
तिमध्येसप्तयक्षान्वोआवाहयामि ॥ आयंगौरितिमंत्रस्यसार्पराज्ञी
ऋषिः सर्पादेवता गायत्रीछंदः सर्पावाहने० ॥ आयंगौः पृश्निरक्र
मीसदन्मातरंपुरः ॥ पितरंचप्रयन्त्स्वः ॥ निर्ऋतिवरुणयोर्मध्येसर्
पान् आवाहयामि ॥ अप्सरसामितिमंत्रस्यवातरशनाऋषिः गंधर्वा
प्सरसोदेवता अनुष्टुप्छंदः ॥ गंधर्वाप्सरसावाहने विनियोगः ॥ ॐ अप्स
रसांगंधर्वाणांमृगाणांचरणेचरन् ॥ केशीकेतस्यविद्वान्सखास्वादुर्म

मं·दे· दिंतमः॥ वरुणवायुमध्ये अप्सरसान् आवाहयामि॥ कद्रुद्रायेति मंत्रस्य घो
५ रः कण्व ऋषिः रुद्रो देवता गायत्रीछंदः। रुद्रावाहने विनियोगः॥ कद्रुद्रा
यप्रचेतसे मीढुष्टमाय तव्यसे॥ वोचेम शंतमं हृदे॥ ब्रह्मसोमयोर्मध्ये रु
(5) द्रं आवा०॥ कुमारंमातेति मंत्रस्य बुध गविष्ठिर ऋषिः। कुमारस्कंदो देव
ता त्रिष्टुपूछंदः स्कंदावाहने विनियोगः॥ ॐ कुमारंमाता युवतिः समुब्धं
गुहा बिभर्ति न ददाति पित्रे॥ अनीकमस्य न मिनज्जनासः पुरः पश्यंति
निहितमरतौ॥ ब्रह्मेशानयोर्मध्ये कुमारं आवा०॥ ऋषभंमेति मंत्रस्य वैरा
ज ऋषभासा ऋषिः नंदीश्वरो देवता अनुष्टुपूछंदः नंदीश्वरावाहने विनि०
ऋषभंमा समानानां सपत्नानां विषासहिं॥ हंतारं शत्रूणां कृधि विराजं
गोपतिं गवां॥ तत्रैव नंदीश्वरं आवाहयामि॥ अदितिरिति मंत्रस्य लौकिक ५
शूल ऋषिः महाकाली देवता अनुष्टुपूछंदः महाकाल्यावाहने विनियो

Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai joint project

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com